

A TANTÁRGY ADATLAPJA

Kortárs társadalomelméletek

Egyetemi tanév: 2025-2026

1. A képzési program adatai

1.1. Felsőoktatási intézmény	Babeş-Bolyai Tudományegyetem
1.2. Kar	Szociológia és Szociális Munka Kar
1.3. Intézet	Magyar Szociológia és Szociális Munka Intézet
1.4. Szakterület	Szociológia
1.5. Képzési szint	Alapképzés
1.6. Tanulmányi program / Képesítés	Humán erőforrás
1.7. Képzési forma	Nappali

2. A tantárgy adatai

2.1. A tantárgy neve	Kortárs társadalomelméletek					A tantárgy kódja	ALM1406
2.2. Az előadásért felelős tanár neve			Dr. PÉTER László egyetemi adjunktus				
2.3. A szemináriumért felelős tanár neve			Dr. PÁSZTOR Gyöngyi egyetemi adjunktus				
2.4. Tanulmányi év	II	2.5. Félév	4	2.6. Értékelés módja	V	2.7. Tantárgy típusa	Kötelező

3. Teljes becsült idő (az oktatási tevékenység féléves óraszám)

3.1. Heti óraszám	3	melyből: 3.2 előadás	2	3.3 szeminárium/labor/projekt	1
3.4. Tantervben szereplő összórászám	42	melyből: 3.5 előadás	28	3.6 szeminárium/labor	14
Az egyéni tanulmányi idő (ET) és az önképzési tevékenységekre (ÖT) szánt idő elosztása:					óra
A tankönyv, a jegyzet, a szakirodalom vagy saját jegyzetek tanulmányozása					25
Könyvtárban, elektronikus adatbázisokban vagy terepen való további tájékozódás					27
Szemináriumok / laborok, házi feladatok, portfóliók, referátumok, esszék kidolgozása					25
Egyéni készségfejlesztés (tutorálás)					4
Vizsgák					2
Más tevékenységek:					0
3.7. Egyéni tanulmányi idő (ET) és önképzési tevékenységekre (ÖT) szánt idő összórászám					83
3.8. A félév összórászám					125
3.9. Kreditszám					5

4. Előfeltételek (ha vannak)

4.1. Tantervi	-
4.2. Kompetenciabeli	-

5. Feltételek (ha vannak)

5.1. Az előadás lebonyolításának feltételei	Videokivetítő, internetkapcsolat
5.2. A szeminárium / labor lebonyolításának feltételei	Videokivetítő, internetkapcsolat

6.1. Elsajátítandó jellemző kompetenciák¹

Szakmai/ kulcskompetenciák	- Szociológiai kutatások tervezése és megvalósítása (társadalmi adatok gyűjtése, feldolgozása és elemzése) szervezetekben és közösségekben; kulturális kutatások, piackutatások stb. - Társadalmi adatrendszerek kezelése; - A szervezeti környezet diagnosztizálása; - A szociológiai alkalmazott szemlélet megfelelő alkalmazása; - Az emberi erőforrás-fejlesztési igények azonosítása a szervezetben specifikus módszerek alkalmazásával; - Az emberi erőforrások közötti interakció elemzése.
Transzverzális kompetenciák	- A szorgalmas, hatékony, pontos munkavégzésre irányuló stratégiák alkalmazása, valamint a személyes felelősségvállalás az eredményekért, a szakmai etikai kódex elveinek, normáinak és értékeinek alapján; - A csoportos kapcsolattartás technikáinak alkalmazása, empátikus interperszonális kommunikációs képességek és a csapatmunkában megkívánt szerepek vállalása; - Az információforrások és a szakmai képzést támogató kommunikációs eszközök (internetes portálok, szakterületi szoftveralkalmazások, adatbázisok, online kurzusok stb.) hatékony használata román nyelven és egy nemzetközi forgalomban lévő idegen nyelven egyaránt; - Egy nemzetközi forgalomban lévő idegen nyelv használata a szakirodalom tanulmányozásához, tudományos szövegek megírásához és a kutatási eredmények nemzetközi közönség előtti bemutatásához.

6.2. Tanulási eredmények

¹ Választhat kompetenciák vagy tanulási eredmények között, illetve választhatja mindkettőt is. Amennyiben csak az egyik lehetőséget választja, a másik lehetőséget el kell távolítani a táblázatból, és a kiválasztott lehetőség a 6. számot kapja.

Ismeretek	C1. A diák/végzős hallgató megfogalmazza és leírja a társadalomkutatásban használt fogalmakat, elméleteket és paradigmákat az egyének, csoportok, szervezetek, intézmények, társadalmi kategóriák és közösségek szintjén, valamint elemzi ezek kapcsolatát és azokat a módszertanokat, amelyeket a társadalmi struktúra, folyamatok és dinamika vizsgálatához alkalmaznak. C4. A diák/végzős hallgató megvizsgálja, elemzi, megmagyarázza és értelmezi a közvélemény áramlatait terepkutatások alapján. C7. A diák/végzős hallgató megfogalmazza a hipotéziseket és operacionalizálja a kulcsfogalmakat az emberi viselkedés, a csoportok, szervezetek és közösségek dinamikájának, valamint a társadalmi és kulturális tendenciák és hatások, továbbá ezek történetének és eredetének magyarázatához és értelmezéséhez. C8. A diák/végzős hallgató megmagyarázza és értelmezi a társadalmi valóságot, a társadalmi problémákat és konfliktusokat, valamint azonosítja az ezek megoldásához szükséges erőforrásokat és módszereket. C9. A diák/végzős hallgató megmagyarázza és értelmezi az emberi viselkedést, a munkakapcsolatok dinamikáját és az emberi tőke fejlődését a társadalmi-kulturális változások összefüggésében, figyelembe véve az új technológiák által kiváltott átalakulásokat és a környezeti problémákat.
Képességek	A2. A diák/végzős hallgató azonosítja a társadalmi jelenségek kutatásához és az empirikus adatok gyűjtéséhez megfelelő módszereket, technikákat, eljárásokat és eszközöket. A6. A diák/végzős hallgató kidolgozza, elemzi és értékeli a társadalmi kommunikáció stratégiáit és folyamatait csoportokban, közösségekben és szervezetekben, beleértve a humán erőforrások értékelését és képzését is. A7. A diák/végzős hallgató innovatív kutatási modelleket dolgoz ki a csoportokban, szervezetekben és közösségekben zajló társadalmi jelenségek és folyamatok vizsgálatához, a bevett módszertanok alkalmazásával. A8. A diák/végzős hallgató kidolgoz és megvalósít módszertani stratégiákat a társadalmi-kulturális dinamika és a szervezeti környezet diagnózisára és előrejelzésére.
Felelősség és önállóság	R1. A diák/végzős hallgató elkészíti és értelmezi a diagnózisokat az egyéneket, csoportokat, közösségeket vagy szervezeteket érintő társadalmi problémákkal kapcsolatban. R3. A diák/végzős hallgató elemzi az empirikus adatokat, valamint kritikusan és építő módon értékeli a szociokulturális kutatási megközelítéseket. R5. A diák/végzős hallgató értékeli a társadalmi diagnózisok, programok és politikák kidolgozásának és megvalósításának módjait. R9. A diák/végzős hallgató leírja a feltörekvő technológiák etikai és társadalmi vonatkozásait, valamint olyan politikákat tervez, amelyek biztosítják azok felelős felhasználását a szervezeti környezetben és a közösségekben.

7. A tantárgy célkitűzései (az elsajátítandó jellemző kompetenciák alapján)

7.1 A tantárgy általános célkitűzése	- A diákok megismertetése a kortárs szociológia főbb elméleteivel, paradigmáival és irányzataival. - A kritikai elemzőképesség fejlesztése, valamint annak a képességnek az erősítése, hogy a hallgatók ezeket az elméleti perspektívákat alkalmazni tudják a jelenlegi társadalmi jelenségek értelmezésében.
7.2 A tantárgy sajátos célkitűzései	A kurzus végére a diákok képesek lesznek: - Azonosítani és leírni a kortárs szociológia főbb paradigmáit és elméleti irányzatait (pl. strukturális funkcionalizmus, cselekvésemélet, kritikai elmélet, posztmodernizmus, társadalmi konstruktivizmus). - Megmagyarázni a kulcsfogalmakat és azt, hogy a társadalmi elméletek miként értelmezik a struktúrákat, kapcsolatokat és társadalmi folyamatokat. - Kritikai módon összehasonlítani az elméleti perspektívákat, kiemelve azok erősségeit és korlátait a jelenlegi társadalmi valóságokkal összefüggésben. - Elméleti fogalmakat alkalmazni olyan kortárs témák elemzésében, mint a társadalmi egyenlőtlenség, hatalom, identitás, globalizáció vagy a munka átalakulása. - Koherens, jól megalapozott elméleti érveket kidolgozni írásbeli munkák vagy viták során. - Reflexív és autonóm hozzáállást kialakítani a szociológiai tudáshoz, valamint az elméletek alkalmazhatóságához különböző szakmai kontextusokban.

8. A tantárgy tartalma

8.1 Előadás	Didaktikai módszerek	Megjegyzések
1. A kurzus megszervezése. A tantárgyi program bemutatása, a főbb bibliográfiai források ismertetése, az elvárások tisztázása a diákokkal szemben.	Ismétlés Összefoglaló táblázatok bemutatása	
2. Bevezető elméleti szempontok. Paradigmák, módszerek és specifikus eszközök, etikai dimenziók. Az ismert alapfogalmak átisméltése: elméletek, paradigmák, a klasszikus szerzők által tárgyalt főbb kérdések.	Ismétlés Összefoglaló táblázatok bemutatása	
3. A Chicagói iskola. A Chicagói iskola rövid története. A társadalom megközelítésének perspektívái, a társadalmi probléma meghatározásának módjai, kutatási módszerek és az urbanizmus főbb elméletei. Interakció, városi ökológia, az amerikai szociológiai elméletek empirikus alapjai.	Szóbeli előadás interaktív mozzanatokkal	
4. A társadalmi fenomenológia. Filozófiai eredetek és a fenomenológiai szociológia főbb jellemzői. Alfred Schutz szociológiája: <i>lebenswelt</i> és a tipizálás folyamata. A valóság társadalmi konstrukciója P. L. Berger és Th. Luckmann műveiben: a társadalom mint szubjektív és objektív konstrukció, valamint a szocializáció folyamata. Fenomenológia, mindennapok, rutin, intézményesülés, objektív vs. szubjektív, interszubjektivitás.	Szóbeli előadás interaktív mozzanatokkal	
5. Kritikai elmélet I. A Frankfurti iskola. A Frankfurti iskola rövid története. A társadalmi problémák megközelítésének perspektívái, kiemelkedő tagok, főbb kutatások és viták (Th. Adorno és E. Fromm vitája, az államkapitalizmus és a nemzetiszocializmus vitája, valamint a pozitívizmusról szóló vita). Neomarxizmus,	Szóbeli előadás interaktív mozzanatokkal	

kritikai elmélet, konfliktus, társadalmi emancipáció, a kapitalizmus válsága.		
6. Kritikai elmélet II. Jürgen Habermas kritikai elmélete. Életrajzi elemek, Habermas elméleteinek eredete, meghatározó jellemzők. A racionalitás problémája, Habermas kritikája Max Weber instrumentális racionalitás-fogalmával szemben, a szociológia és a megismerés formái. Instrumentális racionalitás, államkapitalizmus, bürokrácia, totális intézmények.	Szóbeli előadás interaktív mozzanatokkal	
7. Kritikai elmélet III. Jürgen Habermas kritikai elmélete. A kommunikatív cselekvés és az alternatív társadalmi cselekvéstípusok. Rendszer és mindennapi életvilág. Kritikai elemek. Rendszer, <i>lebenswelt</i> , válság, konfliktus a késői kapitalizmusban.	Szóbeli előadás interaktív mozzanatokkal	
8. Amerikai strukturális funkcionalizmus I. Talcott Parsons szociológiájának főbb jellemzői és eredete. A cselekvés-funkció-struktúra és a rendszer kapcsolata. Társadalmi rendszer, társadalmi szerep, társadalmi funkció, társadalmi cselekvés, egységcselekvés.	Szóbeli előadás interaktív mozzanatokkal	
9. Amerikai strukturális funkcionalizmus II. Parsons. Az AGIL-paradigma és a mintaváltozók. Parsons elmélete a társadalmi változásról és fejlődésről. AGIL-séma, fejlődés, a társadalmi fejlődés univerzális tényezői, mintaváltozók.	Szóbeli előadás interaktív mozzanatokkal	
10. Amerikai neofunkcionalizmus I. R. K. Merton funkcionalizmusa és a klasszikus funkcionalizmus kritikája. Funkcionalizmus, funkció, látens és manifeszt funkció, diszfunkció, negatív és pozitív funkciók.	Szóbeli előadás interaktív mozzanatokkal	
11. Amerikai neofunkcionalizmus II. R. K. Merton anómia-problematikája. Az anómia fogalmának társadalomtörténete (Durkheimtől a Chicagói iskolán át a Harvard iskoláig). A kulturális célok és az intézményesített eszközök kapcsolata, az egyéni alkalmazkodás formái. Anómia, deviancia, feszültség.	Szóbeli előadás interaktív mozzanatokkal	
12. Pierre Bourdieu szociológiája I. Pierre Bourdieu szociológiájának főbb jellemzői, a klasszikus strukturalizmus kritikája és a szellemi fejlődés főbb szakaszai. Strukturalizmus, posztstrukturalizmus, kutatási témák. Főbb etnográfiai kutatások. Az oktatás és a kulturális szféra szociológiája. Társadalmi reprodukció, oktatási rendszer, társadalmi egyenlőtlenség, átképzési stratégiák.	Szóbeli előadás interaktív mozzanatokkal	
13. Pierre Bourdieu strukturalizmusa III. A <i>habitus</i> és a társadalmi mező fogalmának jelentése. A tőke formái és a társadalmi egyenlőtlenségek újratermelődésének mechanizmusai. Társadalmi, gazdasági, szimbolikus tőke, habitus, társadalmi mező.	Szóbeli előadás interaktív mozzanatokkal	
14. Ismétlés.	Ismétlés Összefoglaló táblázatok bemutatása	

Könyvészet

Morell, Julius (2000) Szociologiaelmelet (Teorii sociale). Budapest. Osiris

Felkai Gábor, Némedi Dénes, Somlai Péter (szerk.) (2000) *Szociológiai irányzatok a XX. században elejéig* Budapest: Új Mandátum Könyvkiadó (Culegere cu texte fundamentale ale contemporanilor sociologiei) READER

Peter Laszlo (2006) *Kortárs szociologia elmeletek (Teorii sociologice contemporane)*. Cluj. [MANUSCRIS p. 1-210].

Berger, P. L.–Luckmann, Th. (1999) *Construcția socială a realității*. București: Univers

Bourdieu, Pierre (1992) *A társadalmi egyenlőtlenségek újratermelődése*. Budapest: Gondolat

Goffman, Erwing (1982) <i>A hetkoznali élet szociálpszichológiája</i> . Budapest: Gondolat		
Habermas, Jürgen (1992) <i>Valogatott tanulmányok</i> . Budapest: Atlantis		
Merton, Robert King (2002) <i>Társadalomelmélet és társadalmi struktúra</i> . Budapest: Osiris		
8.2 Szeminárium / Labor	Didaktikai módszerek	Megjegyzések
1. A szervezési kérdések megbeszélése: a témák, a bibliográfiai források és a diákok feladatainak bemutatása.	Ismétlés Összefoglaló táblázatok bemutatása	
2. Kulcsfogalmak a társadalmi elméletekben: modern/posztmodern Helen Thomas – David F. Walsh (1998): <i>Modernity/Postmodernity</i> . In: <i>Core Sociological Dichotomies</i> , szerk. Chris Jenks. London: Sage Publications, 363-390.	Heurisztikus vita	
3. Kulcsfogalmak a társadalmi elméletekben: lokális/globális Les Back (1998): <i>Local/Global</i> . In: <i>Core Sociological Dichotomies</i> , szerk. Chris Jenks. London: Sage Publications, 63-77.	Heurisztikus vita	
4. Kulcsfogalmak a társadalmi elméletekben: nyilvános/privát Don Slater (1998): <i>Public/Private</i> . In: <i>Core Sociological Dichotomies</i> , szerk. Chris Jenks. London: Sage Publications, 138-150.	Bemutatás. Heurisztikus vita	
5. Kulcsfogalmak a társadalmi elméletekben: munka/szabadidő Don Slater (1998): <i>Work/Leisure</i> . In: <i>Core Sociological Dichotomies</i> , szerk. Chris Jenks. London: Sage Publications, 391-404.	Bemutatás. Heurisztikus vita	
6. Kulcsfogalmak a társadalmi elméletekben: kultúra/természet Helen Thomas (1998): <i>Culture/Nature</i> . In: <i>Core Sociological Dichotomies</i> , szerk. Chris Jenks. London: Sage Publications, 110-121.	Bemutatás. Heurisztikus vita	
7. Kulcsfogalmak a társadalmi elméletekben: tény/érték Sue Stedman-Jones (1998): <i>Fact/Value</i> . In: <i>Core Sociological Dichotomies</i> , szerk. Chris Jenks. London: Sage Publications, 49-62.	Bemutatás. Heurisztikus vita	
8. Francia posztstrukturálisizmus Foucault, Michel (1991): <i>Felügyelet és büntetés</i> . Gondolat.	Bemutatás. Heurisztikus vita	
9. Francia posztstrukturálisizmus Foucault, Michel (1991): <i>Felügyelet és büntetés</i> . Gondolat.	Bemutatás. Heurisztikus vita	
10. Késői modernitás és német posztmodernitás Beck, Ulrich (2003): <i>A kockázat-társadalom. Út egy másik modernitásba</i> . Budapest: Századvég.	Bemutatás. Heurisztikus vita	
11. Késői modernitás és német posztmodernitás Beck, Ulrich (2003): <i>A kockázat-társadalom. Út egy másik modernitásba</i> . Budapest: Századvég.	Bemutatás. Heurisztikus vita	
12. Posztmodernitás az USA-ban és globális aspektusai Ritzer, George (2003): <i>A társadalom McDonaldizációja</i> . București: Editura comunicare.ro.	Bemutatás. Heurisztikus vita	
13. Posztmodernitás az USA-ban és globális aspektusai Ritzer, George (2003): <i>A társadalom McDonaldizációja</i> . București: Editura comunicare.ro.	Bemutatás. Heurisztikus vita	
14. Következtetések, összegzés: kvalitatív módszerekkel végzett kutatások a szakirodalomban. Munkák megvitatása.	Ismétlés Összefoglaló táblázatok bemutatása	

Könyvészet

Helen Thomas – David F. Walsh (1998): *Modernity/postmodernity* In Core sociological Dichotomies ed. Chris Jenks. London: Sage Publications, p. 363-390
Les Back (1998): *Local/global* In Core sociological Dichotomies ed. Chris Jenks. London: Sage Publications, p. 63-77
Don Slater (1998): *Public/private* In Core sociological Dichotomies ed. Chris Jenks. London: Sage Publications, p. 138-150
Don Slater (1998): *Work/leisure* In Core sociological Dichotomies ed. Chris Jenks. London: Sage Publications, p. 391-404
Helen Thomas (1998): *Culture/nature* In Core sociological Dichotomies ed. Chris Jenks. London: Sage Publications, p. 110-121
Sue Stedman-Jones (1998): *Fact/value* In Core sociological Dichotomies ed. Chris Jenks. London: Sage Publications, p. 49-62
Foucault, Michel (1991) *Felügyelet és büntetés: Gondolat*
Ritzer, George (2003) *MacDonaldizarea societății* București: Editura comunicare.ro
Beck, Ulrich (2003) *A kockázat-társalom. Út egy másik modernitásba* Budapest: Századvég
Chris Jenks ed. (1998): *Core sociological Dichotomies* London: Sage Publications

9. Az episztemikus közösségek képviselői, a szakmai egyesületek és a szakterület reprezentatív munkáltatói elvárásainak összhangba hozása a tantárgy tartalmával.

- A tantárgy tartalma összhangban áll a társadalomkutatás jelenlegi irányzataival, valamint a tudományos közösség és a szakmai szervezetek elvárásaival, amelyek hangsúlyozzák az erős elméleti képzés fontosságát.
- A kortárs társadalmi elméletek kritikai megértése támogatja azoknak az elemző készségeknek a fejlesztését, amelyek szükségesek olyan területeken, mint a társadalomkutatás, humán erőforrás, tanácsadás vagy szervezetfejlesztés.
- A kurzus hozzájárul a diákok felkészítéséhez olyan szakmai kontextusokra, amelyek reflexív gondolkodást, alkalmazkodóképességet és a komplex társadalmi folyamatok értelmezésének képességét igénylik.

10. Értékelés

Tevékenység típusa	10.1 Értékelési kritériumok	10.2 Értékelési módszerek	10.3 Aránya a végső jegyben
10.4 Előadás	A sajátos elméletek és szakterminológia elsajátításának foka Logikai koherencia és érvelési készségek	Zárthelyi vizsga	60%
10.5 Szeminárium / Labor	A megszerzett fogalmak és elméletek alkalmazásában megmutatkozó készségek.	Szeminárium keretében tartott bemutató Szemináriumi dolgozat Aktív részvétel	40%

10.6 A teljesítmény minimumkövetelményei

- Minimum 5-ös értékelés az írásbeli vizsgán
- A szemináriumi tevékenységek minimum 50%-án való részvétel

A tanórákon (előadások és szemináriumok) való részvétel alapvető fontosságú a produktív munkavégzéshez, és magában foglalja az adott alkalomra kijelölt kötelező szövegek alapos elolvasását.

Az előadásokon való részvétel nem kötelező, de ajánlott.

A szemináriumokon való részvétel kötelező (a minimálisan elvárt jelenlétek száma: 8).

A plágiumot az egyetemi szabályzatnak megfelelően szankcionálják, beleértve a plágiumgyanús dolgozat pontszámának megvonását is.

11. SDG ikonok (Fenntartható fejlődési célok/ Sustainable Development Goals)²

	A fenntartható fejlődés általános ikonja							
								
								

Kitöltés időpontja:
2025. 04. 28.

Előadás felelőse:
Dr. PÉTER László

Szeminárium felelőse:
Dr. PÁSZTOR Gyöngyi

Az intézeti jóváhagyás dátuma:
2025. 05. 06.

Intézetigazgató:
Dr. LÁSZLÓ Éva

² Csak azokat az ikonokat tartsa meg, amelyek az [SDG-ikonoknak az egyetemi folyamatban](#) történő alkalmazására vonatkozó eljárás szerint illeszkednek az adott tantárgyhoz, és törölje a többit, beleértve a fenntartható fejlődés általános ikonját is – amennyiben nem alkalmazható. Ha egyik ikon sem illik a tantárgyra, törölje az összeset, és írja rá, hogy „Nem alkalmazható”.